

Hoogte eigen bijdrage Wmo voorzieningen

Een onderzoek naar effecten en mogelijke aanpassingen van de eigen bijdrage voor Wmo voorzieningen

Gemeente Bergen op Zoom
Gemeente Steenbergen
Gemeente Woensdrecht

Toine van de Ven
Wendy Veeke
Gerlinde Kievit

Inhoud

1	Inleiding	3
2	De berekening van de Eigen Bijdrage	3
	De kostprijs van voorzieningen	4
3	(Financiële) gevolgen van de Eigen Bijdrage	5
	Gevolgen voor de cliënt	5
	Gevolgen voor de gemeente	6
4	Het verlagen van de Eigen Bijdrage	7
	Scenario 1. De landelijk vastgestelde kaders volgen	7
	Scenario 2. Een minimabeleid instellen	8
	Scenario 3. De CAK parameters aanpassen	9
	Scenario 4. De kostprijs van voorzieningen aanpassen.....	11
	Scenario 5. De eigen bijdrage afschaffen	11
	Risico's.....	12
5	Aanbeveling	12

1 Inleiding

Inwoners die gebruik maken van een Wmo maatwerkvoorziening, betalen zelf een deel van de kosten van de voorziening. De hoogte van deze te betalen eigen bijdrage wordt bepaald op basis van draagkracht. Naarmate mensen een hoger inkomen hebben, gaat de eigen bijdrage voor Wmo voorzieningen ook omhoog. Deze bijdrage kan echter niet hoger zijn dan de kostprijs van de voorziening. Door inwoners zelf mee te laten betalen aan de voorzieningen die ze gebruiken, worden ze bewust gemaakt van de kostprijs van maatschappelijke ondersteuning. Daarnaast wordt een deel van de gemeentelijke uitgaven aan de Wmo hierdoor opgevangen.

De Wmo heeft als doelstelling dat onze inwoners lang(er) zelfstandig kunnen wonen en dat zij worden versterkt in hun zelfredzaamheid en participatie in de samenleving. De financiële zelfredzaamheid van de inwoner is hiervan een onderdeel. De inwoner wordt waar mogelijk gestimuleerd zo veel mogelijk met eigen kracht en het sociaal netwerk op te lossen. Daar waar dat niet leidt tot een voldoende niveau van zelfredzaamheid en participatie kan een beroep worden gedaan op een maatwerkvoorziening.

Vanuit landelijke gremia, verschillende aanbieders en inwoners zelf komt het signaal dat inwoners stoppen met een Wmo-voorziening, of deze zelfs niet aanvragen vanwege een (te hoge) eigen bijdrage. Uit nader onderzoek door de Wmo-consulenten blijkt dat de eigen bijdrage inderdaad mee kan spelen in de keuze van een cliënt om geen/ niet langer gebruik te maken van een maatwerkvoorziening. Er zijn echter weinig harde cijfers over de mogelijke zorgmijding. Ook andere factoren spelen een rol bij het maken van deze keuze, zoals de noodzaak die cliënten zien om al dan niet gebruik te maken van de voorziening.

In voorliggende notitie wordt uitgewerkt hoe de eigen bijdrage systematiek werkt en welke gevolgen de eigen bijdrage heeft voor zowel cliënten als de gemeente. Vervolgens worden scenario's en de bijbehorende effecten voorgelegd voor het verlagen van de eigen bijdrage. Afsluitend volgt een aanbeveling.

2 De berekening van de Eigen Bijdrage

De hoogte van de Eigen Bijdrage bij Wmo voorzieningen wordt vastgesteld door het Centraal Administratie Kantoor (CAK). De bijdrage wordt berekend op basis van verschillende factoren, zoals inkomen en leeftijd. Voor gemeenten bestaat de mogelijkheid de hoogte van de eigen bijdrage (altijd ten gunste van de klant) te beïnvloeden. Daarnaast is door de Rijksoverheid een aantal kaders aangegeven die voor de gemeenten niet zijn te beïnvloeden. Er zijn bijvoorbeeld vier inkomensgroepen bepaald, te weten eenpersoonshuishouden < 65 jaar (EP-), een persoonshuishoudens > 65 jaar (EP+), meerpersoonshuishouden < 65 jaar (MP-) en meerpersoonshuishouden > 65 jaar (MP+). Het onderlinge verschil in eigen bijdrage tussen deze inkomensgroepen kan niet worden beïnvloed. Indien een gemeente voor één specifieke inkomensgroep een aanpassing wil doen op het gebied van de eigen bijdrage, werkt dit onverkort door op de andere inkomensgroepen.

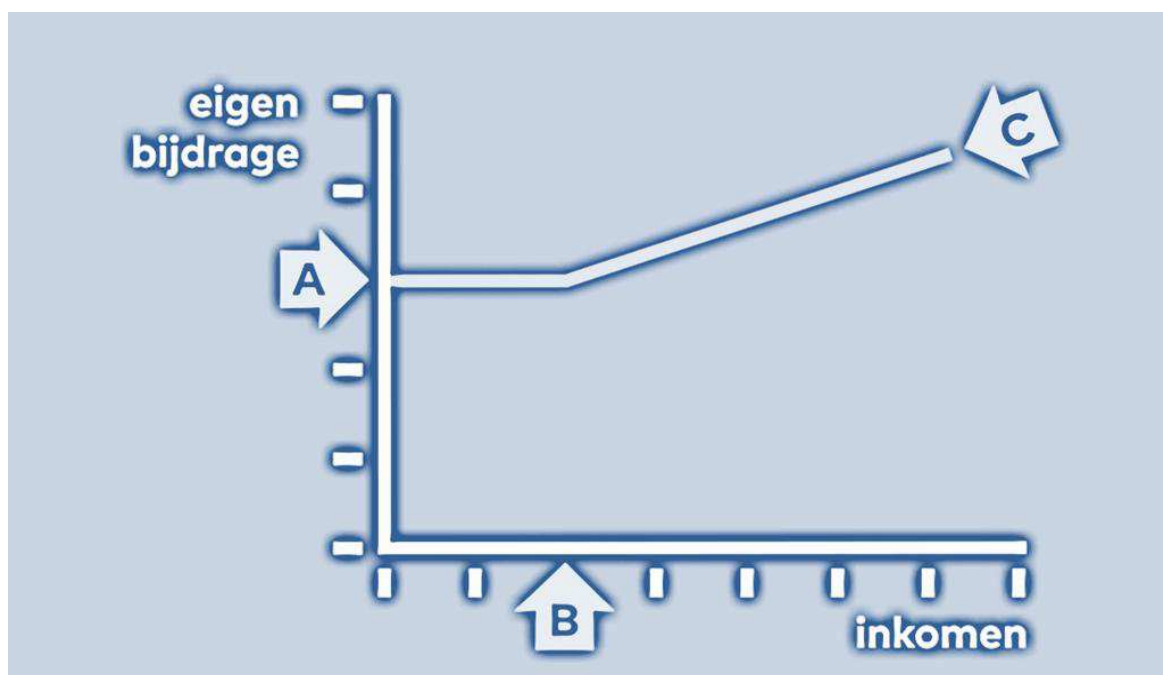
Het CAK berekent de eigen bijdrage op basis van parameters die het ministerie van VWS ieder jaar wettelijk vaststelt. Voor het jaar 2017 zijn de parameters als volgt vastgesteld:

A: maximale periodebijdrage: € 17,50

B: inkomensgrens: afhankelijk van type huishouden

C: Marginaal tarief: 12,5%

De maximale periodebijdrage is het bedrag dat tot een bepaald inkomen maximaal per periode van vier weken opgelegd kan worden. In de onderstaande figuur is deze parameter aangeduid als A. Parameter B is de inkomensgrens voor het inkomensafhankelijke deel van de eigen bijdrage. Vanaf deze grens wordt de eigen bijdrage hoger naarmate het inkomen hoger is. De hoogte van deze inkomensgrens verschilt voor eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens en voor huishoudens onder en boven de AOW-leeftijd. Alle huishoudens onder de grens betalen maximaal een vaste bijdrage van € 17,50 per periode (de maximale periodebijdrage). Wanneer het inkomen boven de grens uitkomt, wordt het marginaal tarief (parameter C) toegepast. De maximale eigen bijdrage stijgt naar rato van het inkomen, met 12,5%. Parameter C bepaalt dus de snelheid waarmee de opbouw van de bijdrage stijgt in het inkomensafhankelijke deel van de eigen bijdrage.

Figuur 1. Parameters CAK

Bij het eigen bijdrage beleid geldt een anticumulatie-beding. Dit houdt in dat bij het bepalen van de bijdrage van de cliënt voor een Wmo voorziening, ook rekening gehouden wordt met een eventuele eigen bijdrage die voor Wet langdurige zorg (Wlz) gevraagd wordt. Bij gebruik van meerdere Wmo en Wlz voorzieningen, komt de eigen bijdrage nooit boven de vastgestelde maximale periodebijdrage uit. De Wlz gaat voor bij de inning van de eigen bijdrage, waardoor de Wmo bijdrage niet geïnd wordt bij cliënten met een maximale periodebijdrage aan de Wlz. Wanneer een cliënt tevens gebruik maakt van algemene voorzieningen kan er wel sprake zijn van cumulatie van bijdrages, aangezien het CAK geen zicht heeft op het gebruik van deze voorzieningen.

De kostprijs van voorzieningen

De gemeenten kunnen via de kostprijs van de voorziening de hoogte van de eigen bijdrage beïnvloeden. Een gemeente kan ervoor kiezen een andere tarief dan de daadwerkelijke kostprijs in te leggen bij het CAK. De bijdrage kan nooit hoger zijn dan het ingelegde tarief

van een voorziening en mag nooit hoger zijn dan de daadwerkelijke kostprijs die de gemeente betaalt. De tarieven van Wmo voorzieningen die gemeenten doorgeven aan het CAK, zijn bepalend voor de hoogte van de eigen bijdrage.

Als onderdeel van de Wmo kunnen vier typen ondersteuning onderscheiden worden: huishoudelijke ondersteuning, hulpmiddelen, begeleiding en beschermd wonen. Per vorm van ondersteuning worden verschillende tarieven gehanteerd. Zo gelden bij begeleiding bijvoorbeeld verschillende tarieven voor de drie categorieën: licht, midden of zwaar. De categorie waaronder de zorg van een cliënt valt, is bepalend voor de kostprijs die de gemeente doorgeeft aan het CAK. Op basis van deze kostprijs wordt een eigen bijdrage berekend. Bij hulpmiddelen wordt de daadwerkelijk huurprijs van het verstrekte middel als basis genomen voor het bepalen van de eigen bijdrage.

3 (Financiële) gevolgen van de Eigen Bijdrage

Gevolgen voor de cliënt

Cliënten dragen door het betalen van de eigen bijdrage bij aan de gemeentelijke kosten voor maatschappelijke ondersteuning. Per periode van vier weken wordt een vastgesteld bedrag betaald aan het CAK, wat vervolgens bestemd is voor de gemeente. Al wordt in de meeste gevallen een (aanzienlijk) deel bijgedragen door de gemeenten, cliënten worden door het betalen van een eigen bijdrage bewust gemaakt van de kostprijs van zorg en ondersteuning.

Reacties op de eigen bijdrage

Zoals in de inleiding beschreven is, kan er sprake zijn van zorgmijding als gevolg van de hoogte van de eigen bijdrage. Wanneer Wmo-cliënten de eigen bijdrage te hoog vinden, kan dit leiden tot het besluit om de zorg te beëindigen. De redenen dat cliënten de bijdrage te hoog vinden, kunnen per geval verschillend zijn. Deze zijn bepalend voor de kans op mogelijke negatieve gevolgen. Wanneer noodzakelijke zorg beëindigd wordt doordat de eigen bijdrage niet past binnen de financiële bewegingsruimte van een cliënt, kan bijvoorbeeld gesproken worden van ongewenste zorgmijding. De kans op negatieve gevolgen voor de cliënt of de omgeving, is hierbij aanwezig. Ook het mijden van zorg omdat cliënten de waarde van de zorg lager achten dan de eigen bijdrage die ze betalen, kan in bepaalde gevallen ongewenst zijn. Dit is voornamelijk het geval bij Wmo begeleiding: cliënten zien zelf niet altijd het belang in van begeleiding, terwijl er in veel gevallen ook een maatschappelijk belang meespeelt. Hier kan het onderscheid gemaakt worden tussen het maatschappelijke belang dat speelt bij Wmo begeleiding, en het grotendeels individuele belang bij huishoudelijke ondersteuning en hulpmiddelen.

In het geval van hulpmiddelen kan de eigen bijdrage in sommige gevallen juist zuiverend of remmend werken. Doordat cliënten zelf meebetalen aan een hulpmiddel, zullen ze eerder geneigd zijn het hulpmiddel in te leveren wanneer de noodzaak van het gebruik hiervan afgenomen is. Ook kan het voorkomen dat cliënten met hogere inkomens de eigen bijdrage voor huishoudelijke ondersteuning te hoog vinden en daarom besluiten dit particulier in te kopen. In deze gevallen biedt eigen kracht of kracht van de eigen omgeving oplossingen. Het annuleren van of bedanken voor een Wmo maatwerkvoorziening betekent in deze gevallen niet dat noodzakelijk zorg wegvalt. De negatieve gevolgen voor zowel de cliënt als de samenleving blijven beperkt.

Gevolgen voor minima

Mensen die leven onder de inkomensgrens van 120% van het sociaal minimum, kunnen gebruik maken van de collectieve zorgverzekering voor minima. Zij betalen een relatief lage premie voor een hoge zorgdekking, doordat de gemeente bijdraagt aan de premiekosten. In deze verzekering wordt de eigen bijdrage Wmo en Wlz gedekt tot € 375 per jaar. Dit bedrag is toereikend om iedere periode de maximale eigen bijdrage voor deze doelgroep te dekken. De betreffende inkomensgroep kan niet boven deze bijdrage uitkomen, aangezien de inkomensgrens voor de inkomensafhankelijke bijdrage hoger ligt dan de inkomensgrens voor de collectieve ziektekostenverzekering (120% van het sociaal minimum).

Gevolgen van het anticumulatie-beding

Een deel van de inwoners die gebruik maken van een Wmo voorziening, betaalt een maximale eigen bijdrage voor Wlz voorzieningen. In verband met het anticumulatie-beding is deze groep vrijgesteld voor de eigen bijdrage Wmo. Voor deze groep cliënten zijn er dus geen financiële gevolgen door de eigen bijdrage. Dit houdt in dat deze groep niet tegemoet gekomen kan worden bij een mogelijke verlaging of afschaffing van de eigen bijdrage Wmo. Aangezien de gemeente niet verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Wlz, kan de gemeente geen invloed uitoefenen op de eigen bijdrage die hiervoor gevraagd wordt. Het aantal inwoners op wie dit van toepassing is, is weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 1. Eigen bijdrage Wmo €0 in verband met samenloop Wlz

Gemeente	Aantal	Percentage van totaal aantal Wmo cliënten
Bergen op Zoom	326 inwoners	12,5 %
Steenbergen	85 inwoners	11,4 %
Woensdrecht	62 inwoners	10,8 %
Totaal	473 inwoners	12,0 %

Gevolgen voor de gemeente

De gemeente betaalt aan zorgaanbieders de kosten van maatschappelijke ondersteuning voor haar inwoners. Via het CAK ontvangt de gemeente een bedrag aan eigen bijdrages die door het CAK geïnd zijn bij Wmo cliënten.

De kostprijs van maatschappelijke ondersteuning is de prijs die door de gemeenten wordt betaald aan de zorgaanbieders. Op basis van de tarieven die gemeenten doorgeven aan het CAK en de gegevens van de cliënt, bepaalt het CAK welk bedrag de cliënt voor de zorg betaalt. De Brabantse Wal gemeenten geven momenteel een lager tarief op dan de daadwerkelijke kostprijs. Dat betekent dat het plafond voor de eigen bijdrage lager is dan het wettelijk toegestane maximum. Deze maatregel heeft vooral effect op de bijdragen van inwoners met hogere inkomens. Het totaal van de geïnde eigen bijdragen Wmo wordt overgemaakt naar de betreffende gemeente. In onderstaande tabel is weergegeven welk bedrag aan eigen bijdrage de Brabantse Wal gemeenten in de afgelopen jaren ontvingen.

Tabel 2. Inkomsten eigen bijdrage Wmo per gemeente

Gemeente	2015	2016
Bergen op Zoom	€ 1.805.704	€ 1.384.209
Steenbergen	€ 458.828	€ 407.378
Woensdrecht	€ 423.526	€ 343.979

Naar verwachting neemt de zorgvraag de komende jaren toe, in verband met de (dubbele) vergrijzing waarmee ook de Brabantse Wal gemeenten te maken hebben. Dit heeft vanzelfsprekend effect op de gemeentelijke uitgaven voor maatschappelijke ondersteuning.

4 Het verlagen van de Eigen Bijdrage

Iedere gemeente heeft de vrijheid om het beleid omtrent de eigen bijdrage Wmo te wijzigen ten opzichte van het landelijk besluit Wmo, ten voordele van de inwoner. Vier scenario's worden beschreven voor het verlagen van de eigen bijdrage aan Wmo voorzieningen. Bij deze scenario's wordt een beeld gegeven van de mogelijke gevolgen voor de Brabantse Wal gemeenten¹ en hun inwoners.² Het hoofdstuk wordt opgevolgd door een aanbeveling voor vervolgstappen.

De signalen over mogelijke zorgmijding kwamen omhoog in het jaar 2016. In dit jaar golden andere parameters dan die genoemd in hoofdstuk 2. In onderstaande tabel is weergegeven welke maximale periodebijdragen toen van kracht waren voor verschillende inkomenscategorieën. Een onderscheid wordt gemaakt tussen een- en meerpersoonshuishoudens, onder en boven de pensioengerechtigde leeftijd.

Tabel 3. Periodebijdragen per categorie bij 0-meting

Inkomen	EP-	EP+	MP-	MP+
€ 15.000,-	€ 19,40	€ 19,40	€ 27,80	€ 27,80
€ 20.000,-	€ 19,40	€ 55,32	€ 27,80	€ 27,80
€ 25.000,-	€ 36,87	€ 101,47	€ 27,80	€ 35,02
€ 30.000,-	€ 106,10	€ 170,70	€ 48,83	€ 104,25
€ 40.000,-	€ 221,48	€ 286,09	€ 164,22	€ 219,64
€ 50.000,-	€ 336,87	€ 401,47	€ 279,60	€ 335,02
€ 60.000,-	€ 452,25	€ 516,86	€ 394,99	€ 450,41

Scenario 1. De landelijk vastgestelde kaders volgen

De afgelopen jaren hebben de Brabantse Wal gemeenten voor het bepalen van de eigen bijdrage de kaders gevolgd die door het ministerie van VWS zijn vastgesteld. Doordat de maximale waarden van de CAK parameters in 2017 lager zijn vastgesteld, leidt het aanhouden van dit beleid automatisch tot een verlaging van de eigen bijdrage. Met name meerpersoonshuishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd worden tegemoet gekomen ten opzichte van eerdere jaren. Het startpunt van het inkomensafhankelijke deel is vastgesteld op € 35.000. Onder deze grens zijn huishoudens volledig vrijgesteld van het betalen van een eigen bijdrage. Deze maatregel is genomen om eenverdieners met een chronisch zieke partner tegemoet te komen.

Ook voor alle overige huishoudens, AOW-gerechtigden en alleenstaande niet AOW-gerechtigden valt het periodieke bedrag per 2017 lager uit. De maximale periodebijdrage wordt voor deze groep € 17,50 per maand, in plaats van €19,40 voor alleenstaanden en €

¹ De bedragen in de tabellen met de effecten op inkomsten per gemeente zijn afkomstig uit de Wmo-monitor van het CAK. Deze cijfers komen niet exact overeen met de werkelijke inkomsten zoals weergegeven in tabel 2, maar zijn gebaseerd op een vast, voor de gemeenten realistisch, cliëntenbestand.

² De bedragen in de tabellen met periodebijdragen per categorie zijn afkomstig van het CAK.

27,80 voor meerpersoonshuishoudens. Het marginaal tarief wordt verlaagd van 15% naar 12,5%, waardoor de bijdrage voor huishoudens met een inkomen boven de inkomensgrens minder snel oploopt met het inkomen.

Voor de inwoners van de Brabantse Wal gemeenten resulteert deze landelijke wijziging in een lagere eigen bijdrage. Voor gemeenten heeft de wijziging tot gevolg dat de inkomsten uit de eigen bijdrage afnemen. Hiervoor worden gemeenten echter gecompenseerd doordat er structureel een bedrag van €50 miljoen wordt toegevoegd aan het gemeentefonds, en verdeeld wordt volgens het objectieve verdeelmodel Wmo 2015. In onderstaande tabellen worden de effecten voor zowel cliënten als de gemeenten weergegeven.

Tabel 4. Periodebijdragen per categorie bij scenario 1

	EP-	EP+	MP-	MP+
€ 15.000,-	€ 17,50	€ 17,50	€ 0,00	€ 17,50
€ 20.000,-	€ 17,50	€ 46,03	€ 0,00	€ 17,50
€ 25.000,-	€ 30,65	€ 84,49	€ 0,00	€ 22,07
€ 30.000,-	€ 88,35	€ 142,18	€ 0,00	€ 79,76
€ 40.000,-	€ 184,50	€ 238,34	€ 38,46	€ 175,91
€ 50.000,-	€ 280,65	€ 334,49	€ 134,62	€ 272,07
€ 60.000,-	€ 376,81	€ 372,95	€ 230,77	€ 368,22

Tabel 5. Effect inkomsten bij scenario 1 per gemeente

	Inkomsten parameters 2016	Inkomsten parameters 2017	Effect inkomsten (€)	Effect inkomsten (%)
Bergen op Zoom	€ 1.165.464	€ 935.078	- € 230.386	-19,8%
Steenbergen	€ 332.294	€ 267.257	- € 65.037	-19,6 %
Woensdrecht	€ 257.318	€ 214.823	- € 42.495	-16,5 %

Scenario 2. Een minimabeleid instellen

Om inwoners in de laagste inkomensgroepen tegemoet te komen, kan de eigen bijdrage Wmo voor hen vastgesteld worden op € 0,00. In lijn met andere minimaregelingen zou deze regeling logischerwijs gelden voor huishoudens met een inkomen tot 120% van de bijstandsnorm. Zodoende wordt rekening gehouden met de drempelbedragen in de onderstaande tabel.

Tabel 6. Drempelbedragen minimabeleid

Parameters	EP-	EP+	MP-	MP+
Inkomensgrens voor eigen bijdrage	€ 18.036	€ 17.700	€ 23.328	€ 24.715

Met deze maatregel worden alleen de huishoudens met de laagste inkomens tegemoet gekomen. Voor deze huishoudens bestaat echter al een aantal voorzieningen, waaronder de eerdergenoemde collectieve zorgverzekering voor minima. Deze verzekering vergoedt de eigen bijdrage voor Wmo en Wlz. De vraag is echter of deze voorziening voor alle minima een voordelige optie is. De belangrijkste doelgroep zijn de minima met hoge zorgkosten. Voor de minima die niet te maken hebben met hoge zorgkosten, is een andere verzekering wellicht

voordeliger. De premie is in vergelijking met andere verzekeringen niet de laagste, wat ertoe leidt dat er een drempel is om deel te nemen aan de collectieve zorgverzekering. Het is zodoende niet precies vast te stellen dat een minimabeleid voor de eigen bijdrage overbodig wordt gemaakt door de bestaande collectieve ziektekostenverzekering voor minima.

De financiële effecten van een minimabeleid voor zowel gemeenten als cliënten, staan in de onderstaande tabellen.

Tabel 7. Periodebijdragen per categorie bij scenario 2

	EP-	EP+	MP-	MP+
€ 15.000,-	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
€ 20.000,-	€ 17,50	€ 46,03	€ 0,00	€ 0,00
€ 25.000,-	€ 30,65	€ 84,49	€ 0,00	€ 0,00
€ 30.000,-	€ 88,35	€ 142,18	€ 0,00	€ 79,76
€ 40.000,-	€ 184,50	€ 238,34	€ 38,46	€ 175,91
€ 50.000,-	€ 280,65	€ 334,49	€ 134,62	€ 272,07
€ 60.000,-	€ 376,81	€ 372,95	€ 230,77	€ 368,22

Tabel 8. Effect inkomsten bij scenario 2 per gemeente

	Inkomsten landelijke parameters 2017	Inkomsten scenario 2	Effect inkomsten (€)	Effect inkomsten (%)
Bergen op Zoom	€ 935.078	€ 685.142	- € 249.936	-26,7%
Steenbergen	€ 267.257	€ 183.541	- € 83.716	-31,3 %
Woensdrecht	€ 214.823	€ 153.568	- € 61.255	-28,5 %

Scenario 3. De CAK parameters aanpassen

De eerder beschreven CAK parameters kunnen door afzonderlijke gemeenten naar beneden worden aangepast. De effecten hiervan variëren per inkomensgroep. Drie mogelijkheden voor een verlaging van de eigen bijdrage Wmo worden toegelicht. Hierbij worden twee van de drie parameters van het CAK aangepast. Het effect van parameter B, de inkomensgrens voor het inkomensafhankelijke deel, wordt niet meegenomen. Deze keuze is gemaakt om het aantal mogelijkheden overzichtelijk te houden. De effecten van het verlagen van parameter B onderscheiden zich niet dusdanig van de andere parameters dat hiervoor een aparte doorrekening benodigd is.

Scenario 3A. De maximale periodebijdrage halveren

De vaste bijdrage voor inwoners onder de inkomensgrens wordt de maximale periodebijdrage genoemd. Wanneer dit bedrag gehalveerd wordt, gaat de eigen bijdrage van de groep met de lagere inkomens van € 17,50 naar € 8,75 per periode. Deze maatregel heeft het grootste effect voor inwoners met een laag inkomen. Voor inwoners met een hoger inkomen ligt wel het startbedrag van het inkomensafhankelijke deel automatisch lager. Voor de groep meerpersoonshuishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd wijzigt dit niks, omdat de maximale periodebijdrage al op € 0,00 ligt volgens de wettelijke parameters.

Tabel 9. Periodebijdragen per categorie bij scenario 3A

	EP-	EP+	MP-	MP+
--	-----	-----	-----	-----

€ 15.000,-	€ 8,75	€ 8,75	€ 0,00	€ 8,75
€ 20.000,-	€ 8,75	€ 37,28	€ 0,00	€ 8,75
€ 25.000,-	€ 21,90	€ 75,74	€ 0,00	€ 13,32
€ 30.000,-	€ 79,60	€ 133,43	€ 0,00	€ 71,01
€ 40.000,-	€ 175,75	€ 229,59	€ 38,46	€ 167,16
€ 50.000,-	€ 271,90	€ 325,74	€ 134,62	€ 263,32
€ 60.000,-	€ 368,06	€ 421,89	€ 230,77	€ 359,47

Tabel 10. Effect inkomsten bij scenario 3A per gemeente

	Inkomsten landelijke parameters 2017	Inkomsten scenario 3A	Effect inkomsten (€)	Effect inkomsten (%)
Bergen op Zoom	€ 935.078	€ 745.514	- € 189.564	-20,3%
Steenbergen	€ 267.257	€ 209.058	- € 58.199	-21,0 %
Woensdrecht	€ 214.823	€ 169.675	- € 45.148	-21,0 %

Scenario 3B. Het marginaal tarief verlagen

Ongeveer de helft van de huishoudens die een eigen bijdrage Wmo betaalt, kan tegemoet gekomen worden door het verlagen van het marginaal tarief naar 7,5 %. Door deze maatregel worden de inwoners met een inkomen boven de grens van het inkomensafhankelijke deel tegemoet gekomen. Voor degenen met de laagste inkomens heeft deze maatregel zodoende geen voordelen.

Tabel 11. Periodebijdragen per categorie bij scenario 3B

	EP-	EP+	MP-	MP+
€ 15.000,-	€ 17,50	€ 17,50	€ 0,00	€ 17,50
€ 20.000,-	€ 17,50	€ 34,62	€ 0,00	€ 17,50
€ 25.000,-	€ 25,39	€ 57,69	€ 0,00	€ 20,24
€ 30.000,-	€ 60,01	€ 92,31	€ 0,00	€ 54,86
€ 40.000,-	€ 117,70	€ 150,00	€ 23,08	€ 112,55
€ 50.000,-	€ 175,39	€ 207,69	€ 80,77	€ 170,24
€ 60.000,-	€ 233,08	€ 265,39	€ 138,46	€ 227,93

Tabel 12. Effect inkomsten bij scenario 3B per gemeente

	Inkomsten landelijke parameters 2017	Inkomsten scenario 3B	Effect inkomsten (€)	Effect inkomsten (%)
Bergen op Zoom	€ 935.078	€ 792.145	- € 142.933	-15,3%
Steenbergen	€ 267.257	€ 222.183	- € 45.074	-16,8 %
Woensdrecht	€ 214.823	€ 184.299	- € 30.524	-14,2 %

Scenario 3C. De maximale periodebijdrage halveren en het marginaal tarief verlagen

Om de effecten beschreven in scenario 3A en 3B beide te bereiken, kunnen deze bij elkaar opgeteld worden. In onderstaande tabellen is de situatie weergegeven dat de maximale periodebijdrage op € 8,75 wordt vastgesteld en het marginaal tarief op 7,5 %.

Tabel 13. Periodebijdragen per categorie bij scenario 3C

	EP-	EP+	MP-	MP+
€ 15.000,-	€ 8,75	€ 8,75	€ 0,00	€ 8,75
€ 20.000,-	€ 8,75	€ 25,78	€ 0,00	€ 8,75
€ 25.000,-	€ 16,64	€ 48,94	€ 0,00	€ 11,49
€ 30.000,-	€ 51,26	€ 83,56	€ 0,00	€ 46,11
€ 40.000,-	€ 108,95	€ 141,25	€ 23,08	€ 103,80
€ 50.000,-	€ 166,64	€ 198,94	€ 80,77	€ 161,49
€ 60.000,-	€ 224,33	€ 256,64	€ 138,46	€ 219,18

Tabel 14. Effect inkomsten bij scenario 3C per gemeente

	Inkomsten landelijke parameters 2017	Inkomsten scenario 3C	Effect inkomsten (€)	Effect inkomsten (%)
Bergen op Zoom	€ 935.078	€ 593.343	- € 341.735	-36,5%
Steenbergen	€ 267.257	€ 161.899	€ 105.358	-39,4%
Woensdrecht	€ 214.823	€ 136.695	- € 78.128	-36,6 %

Scenario 4. Het tarief van voorzieningen aanpassen

Op basis van de tarieven die vanuit de gemeenten doorgegeven worden aan het CAK wordt de eigen bijdrage berekend. Er kan voor gekozen worden een tarief lager dan de daadwerkelijke kostprijs in te dienen bij het CAK. Aangezien het CAK de eigen bijdrage nooit hoger vaststelt dan het tarief dat gemeenten doorgeven, is hier een mogelijkheid de eigen bijdrage te verlagen. Ten opzichte van het aanpassen van de CAK parameters heeft dit scenario de extra mogelijkheid onderscheid te maken tussen verschillende voorzieningen.

Om de effecten globaal in kaart te brengen, is een plafond ingesteld van € 17,50. De maximale periodebijdrage wordt hiermee voor iedereen op € 17,50 gezet. Het effect op de inkomsten per gemeente is weergegeven in de onderstaande tabel. Omdat het CAK geen onderscheid maakt tussen de verschillende vormen van ondersteuning (huishoudelijke begeleiding, hulpmiddelen, begeleiding), is het niet mogelijk vooraf door te rekenen wat de effecten zullen zijn van het instellen van een plafond voor één van de vormen van ondersteuning.

Tabel 15. Effect inkomens bij scenario 4 per gemeente

	Inkomsten landelijke parameters 2017	Inkomsten scenario 4	Effect inkomsten (€)	Effect inkomsten (%)
Bergen op Zoom	€ 935.078			
Steenbergen	€ 267.257	€ 124.575	-€ 142.682	-53,38%
Woensdrecht	€ 214.823	€ 102.196	- € 112.627	-52,43 %

Scenario 5. De eigen bijdrage afschaffen

Er kan voor gekozen worden om de eigen bijdrage af te schaffen voor sommige of alle voorzieningen. Dit houdt in dat de gemeente het volledige bedrag aan maatschappelijke

ondersteuning betaalt. Iedere inwoner, ongeacht de hoogte van het inkomen, wordt vrijgesteld van de eigen bijdrage. Wanneer deze maatregel voor alle voorzieningen doorgevoerd wordt, zijn de lasten voor inwoners minimaal doordat deze bij de gemeenten terecht komen. Bij het afschaffen van de eigen bijdrage voor een bepaalde voorziening of categorie voorzieningen, zal dit voordelen opleveren voor een specifieke doelgroep. Iedere cliënt die uitsluitend gebruik maakt van deze specifieke Wmo voorziening is vrijgesteld van het betalen van de eigen bijdrage. Wanneer ook gebruik gemaakt wordt van andere zorg vanuit de Wmo of Wlz, zal hiervoor wel een eigen bijdrage worden geïnd.

Wanneer deze maatregel voor alle voorzieningen doorgevoerd wordt, zullen de gemeentelijke inkomsten van de eigen bijdrage Wmo dalen met 100 %. Het effect van het afschaffen van de eigen bijdrage voor een van de categorieën (hulpmiddelen, huishoudelijke ondersteuning of begeleiding), is niet exact te berekenen. Het CAK houdt deze gegevens niet bij.

Risico's

In het geval van de beschreven scenario's moet rekening gehouden worden met verschillende risico's. Het risico dat op alle scenario's van toepassing is, is de toenemende zorgvraag in de toekomst. Dat er vandaag de dag overschotten zijn voor de maatschappelijke ondersteuning, wil niet zeggen dat dit de komende jaren zo zal blijven. In verband met vergrijzing zullen de gemeentelijke uitgaven voor zorg en begeleiding toenemen. De eigen bijdrage van cliënten zal op dat moment een belangrijker onderdeel van de begroting vormen.

Het vijfde scenario brengt ten opzichte van de andere scenario's mogelijk extra risico's met zich mee. Wanneer de eigen bijdrage eenmaal afgeschaft is, is het moeilijk om deze in tijden van toenemende zorguitgaven weer toe te passen zonder dat dit al te veel maatschappelijke onrust oproept. Wanneer de eigen bijdrage nog wel bestaat, maar in een verlaagde variant, zijn mogelijke verhogingen minder ingrijpende maatregelen. Daarnaast is het remmende effect, dat in hoofdstuk 3 beschreven staat, bij totale afschaffing van de eigen bijdrage niet meer aanwezig.

Binnen de gemeentelijke begroting is rekening gehouden met de inkomsten uit de eigen bijdrage. Er dient een afweging plaats te vinden of en welk scenario past binnen de beschikbare financiële middelen. In 2015 is in veel gemeenten sprake geweest van een overschot op het sociaal domein. Gemeenten zijn nu begonnen met het opstellen van de jaarrekening over 2016. Hierin kunnen de financiële mogelijkheden uit afgelezen worden. Ook dient gekeken te worden naar de ruimte in de begroting 2017 om te bezien welk scenario uitvoerbaar is.

5 Aanbeveling

Op zorginhoudelijke grond zou er wat voor te zeggen zijn om de bijdrage voor begeleiding te verlagen of af te schaffen, terwijl de eigen bijdrage voor andere voorzieningen gelijk blijft. Wanneer door Wmo-consulenten begeleiding geïndiceerd wordt voor een cliënt, zijn de individuele belangen door de cliënt niet altijd te doorzien. Bij ondersteuning in de vorm van begeleiding is daarnaast in veel gevallen sprake van een maatschappelijk belang. Om te voorkomen dat cliënten begeleiding beëindigen vanwege de te betalen eigen bijdrage, met mogelijke negatieve gevolgen van dien, kan ervoor gekozen worden de eigen bijdrage voor begeleiding te verlagen of af te schaffen.

Voor de cliënten met begeleiding die tevens gebruik maken van een andere Wmo voorziening heeft deze maatregel echter geen of weinig positieve invloed. Zij blijven voor deze andere voorzieningen alsnog een eigen bijdrage betalen.

Verder wordt afgeraden de eigen bijdrage Wmo volledig af te schaffen. Zoals beschreven brengt scenario 5 grote risico's met zich mee. Enerzijds vervalt het remmende effect van de eigen bijdrage bij dit scenario. Dit effect is vooral in het geval van Wmo huishoudelijke ondersteuning en hulpmiddelen positief te noemen. Anderzijds zou het afschaffen van de eigen bijdrage in de toekomst voor problemen kunnen zorgen. Mede in verband met de vergrijzing is het niet ondenkbaar dat de zorguitgaven voor gemeenten in de toekomst op zullen lopen. De eigen bijdrage zou in dat geval een belangrijkere bron van inkomsten kunnen zijn. Het opnieuw invoeren van de eigen bijdrage (terwijl Wmo cliënten dit niet meer gewend zijn) zal vermoedelijk leiden tot maatschappelijke onrust.